

MARX-ENGELS VE "BURJUVA PROLETARYA"

Aydınlık Gazetesi, 22 Nisan 2014

Yıldırım Koç

1 Mayıs öncesinde enternasyonalizm tartışmaları gündeme geldiğinde, Marx ve Engels'in gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarına ilişkin bazı gözlemlerini anımsamakta yarar var.

İşçilerin burjuvaziye ve hükümetlere karşı mücadelesinin 1830'larda çeşitli ülkelerde önem kazanması ve 1848 ihtilallerinde Avrupa'da zamandaş olarak gelişmesi ve bu süreçte gelişen enternasyonalist eğilimler, kapitalizmi savunanların karşı tedbirlerini getirdi. Hükümetler, kapitalizmin yol açtığı kötü çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesinden başka çarelerinin kalmadığını görerek, başka ülkelerin sömürülmesi sayesinde aktarılan kaynakların bir bölümünü bu amaçla kullanma yoluna başvurdular.

Kapitalizmin Mezar Kazıcılığından Kapitalizmin Payandalığına

İşverenler ve hükümetler, belirli büyüklükteki bir pastanın paylaşılmasında çıkan sorunları aşabilmek amacıyla, pastayı büyütme konusunda işçileri ikna ettiler.

Pasta büyütülebilirse, herkesine payına düşen, bir iç çatışma yaşanmadan artırılabilirdi. Pastayı büyütmenin bir yolu emek üretkenliğini artırmak, diğer yolu başka ülkeleri sömürgeleştirerek buralardan kaynak aktarmaktı.

Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin işçi sınıfları, ülkede paylaşılacak pastanın bölüşümünde iki seçenekle karşı karşıya kaldılar.

Kendi ülkelerinin sermayedarlarıyla mücadele ederek ve onların payını küçülterek kendi paylarını büyütme çabalarıydı. Bunun zorlukları ve riskleri büyüktü. Yenildikleri ve ezildikleri 1848 ihtilalleri işçiler için çok pahalıya mal olmuştu.

İkinci seçenek, onları 1848'de yenenlerle işbirliği yaparak başka ülkeleri sömürmek, sömürgelerden aktarılan kaynaklarla ülkede bölüşülecek pastayı büyütme ve böylece sermayedar sınıfın payına göz dikmek zorunda kalmadan kendi paylarını mutlak anlamda artırmaktı.

Bu seçeneğin zorlukları ve riskleri, ancak ülkenin bütünsel gücünün sömürge edinme savaşlarında veya sömürgelerin yeniden paylaşılması savaşlarında yenilmesi durumunda büyüktü. Galip çıkılan savaşlarda ölen işçiler ise ödenmesi kaçınılmaz bir bedel olarak kabul ediliyordu.

Bu durumu F.Engels, İngiliz işçi sınıfının "burjuva proletarya"ya dönüşmesi olarak ifade etmektedir. Bu sömürüden yararlanan işçi sınıfının yalnızca bir kesimi değil, bütünüdür.

"Burjuva Proletarya"

F.Engels'in 7 Ekim 1858 tarihinde K.Marx'a yazdığı mektupta şöyle deniyordu: "İngiliz proletaryası gerçekte giderek daha fazla burjuva oluyor; öyle ki, tüm ulusların en burjuvası olan bu ulus, gözüktüğü kadarıyla, nihai olarak, bir burjuvazinin yanı sıra bir burjuva aristokrasiye ve bir burjuva proletaryaya sahip olmayı amaçlıyor. Tüm dünyayı sömüren bir ulus için tabii ki bu belirli bir ölçüde geçerli nedenlere dayanmaktadır." Engels, bu mektubunda, "İngiliz proletaryasının burjuvalaşması"ndan söz ediyordu.

Marx, 16 Nisan 1863 tarihinde Engels'e yazdığı mektupta "İngiliz işçilerinin belirgin burjuva hastalığı" ifadesini kullanıyordu.

Marx'ın 11 Şubat 1878 tarihinde Wilhelm Liebknecht'e yazdığı mektupta da aynı yaklaşım hakimdi: "İngiliz işçi sınıfının ahlakı, 1848 yılından beri yaşanan çürüme döneminde, bir süreç içinde giderek daha da derin bir biçimde bozuldu ve (İngiliz işçi sınıfı, Y.K.) sonunda büyük Liberal Parti'nin, yani kapitalistlerin uşağının kuyruğu olmaktan başka bir şey olmadığı bir noktaya geldi."

Engels, 12 Eylül 1882 tarihinde Kautsky'ye yazdığı mektupta da şunları belirtiyordu: "Bana, İngiliz işçilerinin sömürge politikası konusunda ne düşündüklerini soruyorsun. Ne diyeyim, genel olarak politika konusunda düşündüklerinin tam olarak aynısını: Burjuvaların düşündüğünün aynısını. Burada işçilerin bir partisi yok; yalnızca Muhafazakarlar ve Liberal-Radikaller var; ve işçiler de, İngiltere'nin dünya piyasasındaki tekelinin ve sömürgelerin sağladığı ziyafetten keyifle pay alıyorlar."